

Magdin prozor

Krajem svakog decembra, muž babe Magde noći je provodio u seoskoj krčmi, opijajući se sa svojim drugovima, dok ga je baba strpljivo čekala pokraj svog mutnog kuhinjskog prozora. Sjedio bi na istom mjestu, pored peći, gdje mu je lice blistalo od topline i rakije, a glas mu se razlijevao dok je pjevao stare pjesme iz mladosti. Magda ga nije zaustavljala, nikada. Znala je da mu je to jedina radost koju nije uspjela istjerati iz njega godinama braka, radom, bolešću i nesporazumima. A možda, u dubini srca, nije ni htjela da ga spriječi. Znala je koliko je taj smijeh rijedak. Mrzila je tražiti tragove njegovih cipela u snijegu, vid je nije dobro služio i hladnoća joj se uvlačila u kosti, ali tvrdoglava Magda sebi nije davala oduška. Svakih petnaest minuta bi se naginjala na drveni okvir prozora i škiljila kroz velike naočale, gledajući na bijelu stazu koja im se pružala do vrata. Nekoliko puta u noći vratila bi se u krevet, rukom mazila svoj hladni jastuk, i onda se brzo unervozila misleći o svom dragom Medi.

Tako je i ove večeri, sa svojim vrelim turskim čajem i suhim kolačima, čekala Medu. Svijeću je držala pored sebe, onako kako djeca drže igračke kad se boje mraka. Ponekad bi se igrala voskom, umakala prst u mekanu toplinu i osjećala kako opet postaje mala Magda, ona iz vremena kada je život bio jednostavan, kada se mogla sakriti u naručje majke i zaboraviti sve brige. Dugoročno čekanje to zna uraditi ljudima. Zna ih vratiti unazad, u djetinjstvo, u sigurnost. Ovaj put se zamislila. Sjećanja su je odvušla do dana kad je prvi put vidjela Medu – u novoj košulji, s osmijehom širokim kao rijeka, kako joj nudi karamelu i sramežljivo spušta pogled. Sjetila se njihovog prvog plesa, prvog snijega koji su zajedno gazili, i prvog puta kada su se zakleli da nikada neće zaspati ljuti. To obećanje nije trajalo dugo, zahvaljujući njegovoj želji da uvidi sve pogreške u Magdinom ponašanju. Sve to se miješalo s tišinom kuće, s pukotinama u zidovima i škripom stolice na kojoj je sjedila. Toliko je duboko bila u svojoj glavi da je bilo potrebno dosta udaraca, prije nego što je shvatila da joj neko lupa na vrata. Magda je poskočila, brzo brišući vosak od suknju. Ispred vrata su je dočekala dvojica muškaraca, visoka i krupna, veća nego njena vrata.

—Baba Magda, vaš muž se prepio — rekao je lijevi grdosija — Miješao je razna pića i smijao se glasno, sve dok se nije uhvatio za grudi.

—Imao je srčani, preminuo je, naše saučešće — desni grdosija stavi svoju kapu na prsa.

Baba je zanimajila, oči su joj radile većinu pričanja, pa joj je iz usta uspio izići samo jedan jadni krik. Skinula je maramu s glave, kao da joj je postala preteška, i progurala se među njih da udahne svjež zrak. Vani je bio snijeg, isti onaj koji je ranije gledala kroz prozor. Bio je bijel, tih, surov.

—Oj, Medo... Medine moj, šta to sebi uradi ? — reče ona tiho pa se okrenu prema momcima — Što mu ne rekoste da prestane? Kako niste vidjeli da je starac, ne može on toliko pića podnijeti!

Muškarci nisu znali šta da kažu. Slegli su ramenima, kao djeca uhvaćena u nekom nestašluku. Ona ih je samo pogledala, pa ušla nazad u kuću. Magda se doteturala do svog

vječno hladnog kreveta, skinula vunene čarape, legla i povukla jorgan do brade. Pogledala je prazan jastuk pored sebe i šapnula:

– E, moj Medo... Opet si ti prvi zasp'o.

Drveća oko groblja su se savijala pod košavom koja je dolazila s brda. Iako je Magda silno željela da muk ispuni dan sahrane, šapati mase koja je došla su joj zujali u glavi. Gomila saučešća, sažaljevanja i suza koje su letjele oko nje, nisu je tjerali na plač. Magda je samo mogla da gleda u smeđu zemlju, ispod koje je bio njezin muž – njezin Medo. Cvijeće u ruci je isprva milovala, pazeći na sve latice, ali ih je nemarom počela skidati jednu po jednu dok joj u ruci nisu ostale samo tamnozelene drške.

Na putu do kuće koljena su joj klecala, podrhtavala od slabe groznice. Samo je čekala udobnost svog napuštenog kreveta. Svoju okolinu nije ogledala u tom trenutku, nije vidjela Medinove smrtnice na seoskoj oglasnoj ploči, niti je čula dok su je komšije dozivale, kako bi se oprostili što im porodice nisu došle na ukop. Baba Magda kao da nije bila prisutna. Hodala je automatski, poput kog istreniranog vojnika. Tako bi i nastavila da nije ugledala put, kojim se dvije noći prije, njen Medo nije vratio. Tada je postala svjesna svojih okolnosti, i shvatila da joj je najveća briga to što više nije imala rutinu i učestalost o kojoj je uvijek ovisila.

Primijetila je da je poštanskom sandučetu neka podebela koverta. Iz svoje bluze je izvadila ključeve i otključala sitnu bravu. Izvadila je kovertu na kojoj je bilo bezbroj službenih i vladinih pečata, markica i oznaka. Prva joj je pomisao bila da ju je neko od komšija tužio – nije bila u bliskim odnosima ni sa kim posebno, pa bi čak i najmanja sitnica, poput prolaska kroz tuđu njivu, mogla izazvati tužbu.

Kovertu je otvorila, vidjela imena nekakvih notara i listu službenih poziva i izraza, a ispod toga pročitala kako je njen sin, nasljednik Medinove kuće, odlučio da proda imovinu. Njihov sin Dino nije živio kod njih, poslovaio je u Njemačkoj i većinu porodičnih veza odrezao poslije odlaska. Magda je uvijek nalazila načine da ga opravdava, ali je u dubini duše smatrala da je pobjegao zbog seljačke sramote koju je imao prema svojim roditeljima. Nije ju čudilo to što se nije pojavio na sahrani. Jutro poslije Medine smrti, Ona je nazvala sina da ga obavijesti o stanju, ali poslije njenog vrlo jednostranog razgovora kojeg je vodila, ona je spustila slušalicu. Nije mogla da ga sluša kako laže, samo ga se riješila kao da je bio dužnost.

Ušla je u kuću tiho, kao da ne želi probuditi duhove koji su možda još tu. Skinula je kaput, pažljivo ga okačila na vješalicu, i odmah zatim sjela za kuhinjski sto. Sto koji je godinama služio za više od jela. Tu su se svijetla gasila, ruke držale, tišine dijelile. Sada je na njemu ležala koverta, otvorena i tvrda poput kamenog noža. Ruke su joj drhtale. Ne od zime, već od nečeg unutarnjeg. Onog što ne prođe ni kad se tijelo odmori. Kovertu je otvorila još jednom, iščitala je od početka do kraja par puta i onda ga srdito bacila u kamin.

Dok su slabi plameni obuzimali pismo, ona je u vatri vidjela sve što joj je ova kuća bila. Kuća je bila mjesto u kom je provela čitav brak. U kom je rađala, gubila, čekala,

spremala zimmnicu, čuvala tišine i skrivala suze. Kuća koja je nosila svaki njen dah, sada je pripadala nekom drugom. Nekom "ulagaču", kako je stajalo pri dnu papira. Prisjetila se i Medinovih riječi kada je rekao da će kuću prebaciti na Dinu. Uvjeravao je da nije bio učinio pogrešku, rekao joj je stotine puta da, ako on neće znati cijeliti tu kuću, ona neće niti biti vrijedna. Ponavljao joj je kako sve uspomene ne čini kuća već ljudi u njoj. Njegov glas kao da je čula u drvetu koji pucketa nad pismom, koje se već pretvorilo u pepeo.

Magda i Medin su prije dvadesetak godina Dini kupili stan u gradu, nedaleko od njihovog sela. Taj stan mu je služio kao boravište tokom studija, a pravno je pripadao Magdi, jer ga je ona kupila na svoje ime, od svoje ušteđevine, sitnih penzija i novca koji je godinama krila ispod starih jastuka. Bio je to stan koji joj nikada nije pripadao srcem, ali joj je sad, nakon Medine smrti i sinovljeve izdaje, postao novi dom. Uselila se dan nakon što je primila ono užasno pismo o prodaji kuće. Sve stvari koje su joj bile neophodne ponijela je sa sobom, a nije ih bilo mnogo.

Imala je gorka sjećanja na sina, jer je u tom novom stanu vidjela njegove tragove. Naišla je na njegove bilješke sa fakulteta, i neke sličice koje je imao i zaboravio ponijeti sa sobom u Njemačku. Među tom gutom slika, bila je i jedna crno-bijela. Na njoj: Magda u svojim mlađim godinama, osmijeh sramežljiv, oči pune života. Oko njenog pasa Medina lijeva ruka, a u njegovoj desnoj bio je mali Dino, podignut s poda kao najveće blago. Ta fotografija je bila dovoljna da iz nje izbaci sve emocije koje je u sebi skupljala. Legla je na fotelju u dnevnom boravku stana, i treptala brzo, kao da upija svoje suze nazad.

— Sama sam. — rekla je praznoj sobi i sliku stisla u njedra.

Poslije nekog vremena, kada je došla sebi, dosjetila se nečeg. Um joj se preokrenuo tako brzo da je čak i zaboravila da žali prošlost. U svojoj glavi je naišla na način kako da u novom stanu bude kao u staroj kući. Htjela je makar jedan kutak preobraziti u svoju staru kuću. Mahinalno je nazvala stolare, objasnila im svoj plan, ostavila ključ stana i rekla da je sačekaju unutra. Onda je, bez mnogo razmišljanja, zgrabila torbu i istrčala iz zgrade. U rukama joj suhi kolači za put, u očima neobičan žar. Na autobuskoj stanici, s radošću kakvu godinama nije osjetila, čekala je prvi bus za selo.

Bio je sumrak. Nebo je rumenilo iznad ptica koje su letjele u niskim formacijama iznad nje, pjevajući kao da su i same znale gdje ona ide. Osmijeh joj nije silazio s lica. Kad je stigla i zakoračila na stari bijeli put koji je vodio do kuće, počela je gotovo poskakivati. U grudima je nosila osjećaj pobjede, iako je znala da je kraj već odlučan. U bašti ispred kuće, zatekla je bagere, radnike, buku i prašinu. Mašine su čekale da sravine kuću sa zemljom. Ona nije došla da spasi kuću, već ono što joj je od nje najviše značilo.

— Skinite mi kuhinjski prozor. Onaj stari, drveni. I uručite mi ga, ali pažljivo, kao da mi vlasitu dušu dajete — prišla je radnicima i bez oklijevanja rekla, produžujući tonove zadnjih riječi koje su odzvanjale čak i u buci mašina.

Iz torbe je izvukla pozamašnu svotu novca. Građevinari, i sami zatečeni jednostavnošću zahtjeva, obavili su posao bez pogovora. Magda nije stigla ni da im podijeli suhe kolače koje je čuvala za njih. Prozor, drveni, s debelim staklom, bio je u

njenim rukama. Nije im dala da ga prevezu. Nije željela da se vozi u blatnjavom tovarnom dijelu kamiona, nije htjela da se staklo razbije. Stavila ga je pod ruku kao dijete, čvrsto, i vratila se pješice do stanice.

U stanu, baba je stolarima naredila da moderne, bijele prozore, zamijene sa njenim drvenim. Majstori nisu mnogo pitali. Za četvrt sata, novi prozor je bio skinut, a onaj stari, Magdin prozor, zauzeo je njegovo mjesto i prvi put, otkako se uselila, Magda je sjela ispred tog prozora, kao nekada. Ovog puta nije bilo bijelog puta, niti njenog voljenog muža koji bi se, kao kakva patka, došetao na ulazna vrata. Sve je napolju bilo drugačije od onog na što je navikla. Dok je kroz debelo staklo svog starog prozora gledala kako se mjesec presijava i pravi krivudave krugove po površini lakiranog drveta, osjećala je da je barem jedna stvar opet na svom mjestu.